2025/1451

16.7.2025.

ODLUKA VIJEĆA (ZVSP) 2025/1451

od 15. srpnja 2025.

o potpori naporima za sprečavanje i suzbijanje nezakonitog širenja malog i lakog oružja (SALW) i streljiva i trgovanja njima te njihova utjecaja u Sjevernoj i Južnoj Americi – III. faza

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o Europskoj uniji, a posebno njegov članak 28. stavak 1. i članak 31. stavak 1.,

uzimajući u obzir prijedlog Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku,

budući da:

(1) Strategijom EU-a protiv nezakonitog vatrenog oružja, malog i lakog oružja i pripadajućeg streljiva iz 2018. pod nazivom „Osiguravanje oružja, zaštita građana” („Strategija EU-a za SALW”) utvrđuju se smjernice za djelovanje Unije u području malog i lakog oružja (SALW).

(2) Na regionalnoj razini Strategijom EU-u za SALW Unija i njezine države članice obvezuju se da će drugim zemljama pomoći da poboljšaju sigurnost državnih zaliha i upravljanje njima, jačanjem nacionalnih zakonodavnih i upravnih okvira te jačanjem institucija koje reguliraju zakonitu nabavu SALW-a i streljiva za obrambene i sigurnosne snage te upravljanje zalihama takvog SALW-a i streljiva.

(3) U Strategiji EU-a za SALW navodi se da će Unija težiti sinergiji s relevantnim američkim državama i regionalnim organizacijama radi smanjenja nezakonitog širenja SALW-a i trgovanja SALW-om kako bi se smanjili oružano nasilje i kriminalne aktivnosti.

(4) Organizacija američkih država (OAS) tajništvo je Međuameričke konvencije protiv nezakonite proizvodnje vatrenog oružja, streljiva, eksploziva i drugih povezanih materijala te trgovanja njima (CIFTA) te koordinira i provodi regionalne inicijative za suzbijanje nezakonitog SALW-a u Sjevernoj i Južnoj Americi.

(5) Unija je prethodno podupirala OAS odlukama Vijeća (ZVSP) 2018/2010 ([1]) i (ZVSP) 2022/847 ([2]) za potporu borbi protiv nezakonitog širenja SALW-a i streljiva i trgovanja njima te njihova učinka u Latinskoj Americi i Karibima,

DONIJELO JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

1. U kontekstu provedbe Strategije EU-a za SALW, svrha je ove Odluke suočavanje s problemom oružanog nasilja u Sjevernoj i Južnoj Americi. U tu svrhu Unija financira projekt opisan u Prilogu, čiji je cilj suzbiti nezakonito širenje vatrenog oružja i streljiva i trgovanje njima te spriječiti upotrebu vatrenog oružja u teško pogođenim zajednicama.

2. Ciljevi ove Odluke su:

(a) jačanje regulatornih okvira za suočavanje s problemom trgovanja vatrenim oružjem u Sjevernoj i Južnoj Americi;

(b) povećanje razmjene znanja i informacija o trgovanju vatrenim oružjem i nezakonitom širenju SALW-a u Sjevernoj i Južnoj Americi;

([1]) Odluka Vijeća (ZVSP) 2018/2010 od 17. prosinca 2018. za potporu borbi protiv nezakonitog širenja malog i lakog oružja (SALW) i streljiva i trgovanja njima te njihova učinka u Latinskoj Americi i Karibima u okviru Strategije EU-a protiv nezakonitog vatrenog oružja, malog i lakog oružja i pripadajućeg streljiva „Osiguravanje oružja, zaštita građana” (SL L 322, 18.12.2018., str. 27., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2018/2010/oj).

([2]) Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/847 od 30. svibnja 2022. o potpori naporima za sprečavanje i suzbijanje nezakonitog širenja malog i lakog oružja (SALW) i streljiva i trgovanja njima te njihova utjecaja u Sjevernoj i Južnoj Americi (SL L 148, 31.5.2022., str. 40., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2022/847/oj).

(c) poboljšanje državnih kapaciteta za upravljanje životnim ciklusom SALW-a i streljiva, čime se smanjuje rizik od njihova preusmjeravanja na nezakonito tržište;

(d) jačanje nacionalnih sustava za sustavno praćenje nezakonitog SALW-a;

(e) smanjenje faktora rizika povezanih s oružanim nasiljem na razini zajednice; i

(f) jačanje podregionalne suradnje izradom i provedbom podregionalnog plana za vatreno oružje.

3. Detaljan opis projekta naveden je u Prilogu ovoj Odluci.

Članak 2.

1. Visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku („Visoki predstavnik”) odgovoran je za provedbu ove Odluke.

2. Tehničku provedbu projekta iz članka 1. izvršava OAS.

3. OAS obavlja svoje zadaće pod nadležnošću Visokog predstavnika. Visoki predstavnik u tu svrhu sklapa potrebne aranžmane s OAS-om.

Članak 3.

1. Financijski referentni iznos za provedbu projekta koji financira Unija iznosi 4 055 956 EUR.

2. Rashodima koji se financiraju iz referentnog iznosa utvrđenog u stavku 1. upravlja se u skladu s postupcima i pravilima koji se primjenjuju na opći proračun Unije.

3. Komisija nadzire ispravnost upravljanja rashodima iz stavka 2. U tu svrhu ona sklapa potreban sporazum o financiranju s OAS-om. Sporazumom o financiranju utvrđuje se da OAS mora osigurati vidljivost doprinosa Unije u skladu s njegovom veličinom.

4. Komisija nastoji sklopiti sporazum o financiranju iz stavka 3. u najkraćem mogućem roku nakon stupanja na snagu ove Odluke. Ona obavješćuje Vijeće o svim poteškoćama u tom procesu i o datumu sklapanja sporazuma o financiranju.

Članak 4.

1. Visoki predstavnik izvješćuje Vijeće o provedbi ove Odluke na osnovi redovitih opisnih izvješća koja priprema OAS. Ta su izvješća temelj za evaluaciju koju provodi Vijeće.

2. Komisija izvješćuje o financijskim aspektima projekta iz članka 1.

Članak 5.

1. Ova Odluka stupa na snagu na dan donošenja.

2. Ova Odluka prestaje važiti 36 mjeseci od datuma sklapanja sporazuma o financiranju iz članka 3. stavka 3. Međutim, ona prestaje važiti šest mjeseci od datuma njezina stupanja na snagu ako se u tom razdoblju sporazum ne sklopi.

Sastavljeno u Bruxellesu 15. srpnja 2025.

Za Vijeće

Predsjednica

K. KALLAS

PRILOG

Projekt namijenjen potpori naporima za sprečavanje i suzbijanje nezakonitog širenja malog i lakog oružja (SALW) i streljiva i trgovanja njima te njihova utjecaja u Sjevernoj i Južnoj Americi –

treća faza

1. **Kontekst**

Sjeverna i Južna Amerika i dalje su najnasilnija regija na svijetu što uzrokuje veliku gospodarsku, društvenu i ljudsku štetu te osobito pogađa najranjivije stanovništvo. Prema najnovijoj globalnoj studiji o ubojstvima u toj je regiji 2021. zabilježena najviša regionalna stopa ubojstava s 15 ubojstva na 100,000 stanovnika, dok globalni prosjek iznosi 5,8 na 100,000 stanovnika ([1]). Iako je ostvaren napredak u smanjenju stopa ubojstava, a 2017. ta je stopa iznosila 17,2 na 100,000 stanovnika ([2]), u Sjevernoj i Južnoj Americi i dalje se događa trećina svih ubojstava na svijetu. Osim toga, gotovo 70 % tih ubojstava počinjeno je vatrenim oružjem ([3]). Stoga je ključno ojačati kapacitete latinskoameričkih i karipskih zemalja za borbu protiv oružanog nasilja.

Nekoliko faktora doprinosi oružanom nasilju u regiji. Nezakonito širenje oružja i streljiva, osobito u kontekstu visoke nejednakosti, socijalne isključenosti i nedostatka pristupa javnim uslugama i metoda mirnog rješavanja sukoba, ugrožava sigurnost zajednice. Osim toga, organizirane kriminalne skupine ugrožavaju stabilnost latinskoameričkih i karipskih zemalja poticanjem nezakonitog tržišta oružja nezakonitim rutama u kojima se iskorištavaju porozne granice i nedovoljan nadzor nad zakonitim lancem vatrenog oružja i streljiva. Kako bi se učinkovito riješio problem oružanog nasilja u Sjevernoj i Južnoj Americi, u sveobuhvatnim politikama prednost se mora dati kontroli nezakonitih tokova vatrenog oružja i streljiva te rješavanju čimbenika rizika na razini zajednice dvostrukim pristupom koji je usmjeren i na ponudu nezakonitog vatrenog oružja i streljiva i na njihovu potražnju.

Ta regija već ima okvir za strožu kontrolu životnog ciklusa vatrenog oružja i streljiva. Konvencija CIFTA, koju je 1997. potpisala i ratificirala 31 zemlja Sjeverne i Južne Amerike, i dalje je ključni mehanizam za regionalnu suradnju u sprečavanju, suzbijanju i iskorjenjivanju nezakonite proizvodnje i trgovanja vatrenim oružjem, streljivom i eksplozivima. CIFTA-om se utvrđuju pravno obvezujuće obveze koje se odnose na upravljanje vatrenim oružjem i streljivom tijekom njihova cjelokupnog životnog ciklusa, smanjenje preusmjeravanja od zakonitih korisnika i rješavanje problema trgovanja vatrenim oružjem. Međutim, potrebno je intenzivirati napore na provedbi odredaba te konvencije. Unatoč naporima vlada, regija se i dalje suočava s brojnim izazovima u provedbi tih politika kako bi se osiguralo da samo ovlašteni korisnici imaju pristup vatrenom oružju i streljivu.

Početni je izazov nedostatak podataka za razumijevanje različitih aspekata tog fenomena u svakoj zemlji i utvrđivanje nedostataka u institucijskim kapacitetima. Osim toga, te zemlje nemaju zakonodavstvo, ljudske resurse ni opremu za kontrolu zakonite trgovine i zakonite uporabe vatrenog oružja i streljiva. Iako se označavanje vatrenog oružja pojačalo, kapaciteti sustava za vođenje evidencije ograničeni su. Većina sustava i dalje je u papirnatom obliku ili je fragmentirana, pa podaci nisu integrirani. U praksi, nakon što neko civilno ili privatno zaštitarsko društvo dobije dozvolu za posjedovanje vatrenog oružja, ono ne dodjeljuje određenom odjelu ili osoblju zadatak da provjere usklađenost s uvjetima za izdavanje dozvole. Slab je i nadzor nad arsenalima u državnom vlasništvu. Vojne i sigurnosne snage nisu sustavne u provedbi protokola za upravljanje zalihama, čime se povećava vjerojatnost preusmjeravanja vatrenog oružja i streljiva na nezakonito tržište, kao i rizik od neplaniranih eksplozija u skladišnim objektima.

Također je relativno jednostavno preusmjeriti vatreno oružje i streljivo tijekom međunarodnih prijenosa. Tijela za izdavanje dozvola te carinska i granična tijela nemaju kanale za komunikaciju u stvarnom vremenu i praćenje stvarnog kretanja robe. Nedostatak opreme, uključujući rendgen, i nedostatak obučenosti graničnih službenika otežavaju postupke provjere i presretanje skrivenog vatrenog oružja i streljiva.

([1]) UNODC, Globalna studija o ubojstvima. 2023. https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/gsh/2023/GSH23_ExSum.pdf
([2]) UNODC, Globalna studija o ubojstvima. 2019., https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/global-study-on-homicide.html.
([3]) UNODC, Globalna studija o ubojstvima. 2023. https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/gsh/2023/GSH23_ExSum.pdf

Kaznenopravni odgovor također nije dovoljan. Neke zemlje još uvijek nemaju specijalizirane odjele za istragu i kazneni progon trgovanja vatrenim oružjem. Nedostatak protokola i resursa za istragu pronađenog vatrenog oružja koči kaznene istrage kojima bi se moglo pratiti podrijetlo nekog vatrenog oružja, povezati ga s više mjesta zločina i otkriti mreže nezakonite trgovine.

Te zemlje ne samo da nemaju kapacitete za upravljanje opskrbom vatrenim oružjem i streljivom kako bi se osiguralo da im mogu pristupiti samo ovlašteni korisnici, nego su i institucijski kapaciteti za borbu protiv nezakonite potražnje za vatrenim oružjem i streljivom ograničeni, a tu su i čimbenici rizika koji ugrožavaju kulturu mira na razini zajednice.

Kako bi se otklonili ti izazovi, od 2019. uz financijska sredstva Europske unije (Odluka Vijeća (ZVSP) 2018/2010 i Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/847) Odjel javne sigurnosti Organizacije američkih država (DPS/OAD) u okviru Programa pomoći za kontrolu oružja i streljiva (PACAM) pruža sveobuhvatnu tehničku pomoć latinskoameričkim i karipskim državama u jačanju njihovih politika za rješavanje i sprečavanje trgovanja vatrenim oružjem i streljivom. PACAM je operativni mehanizam OAD-a za potporu državama članicama OAD-a u rješavanju problema oružanog nasilja jačanjem njihovih kapaciteta za poštovanje i provedbu odredaba međunarodnih instrumenata kao što su Međuamerička konvencija protiv nezakonite proizvodnje i trgovanja vatrenim oružjem, streljivom, eksplozivima i drugim povezanim materijalima (CIFTA), Akcijski program UN-a (UN-PoA) i Ugovor o trgovini oružjem (ATT). PACAM podupire države članice OAD-a primjenom višeslojnog pristupa na njihov zahtjev:

— zakonodavna potpora za poboljšanje normativnog okvira za vatreno oružje,

— prilagođena i održiva tehnička pomoć usmjerena na potrebe i izgradnja kapaciteta u različitim aspektima upravljanja vatrenim oružjem i streljivom tijekom cjelokupnog životnog ciklusa,

— promicanje preventivnih inicijativa za jačanje otpornosti zajednice na oružano nasilje s pomoću metodologije OASIS i smanjenje neovlaštenog pristupa vatrenom oružju.

Od siječnja 2019. do srpnja 2024. provedbom dviju odluka Vijeća u području ZVSP-a ostvareni su konkretni rezultati u regiji, od čega se 28 zemalja u Latinskoj Americi i na Karibima koristilo različitim komponentama, a to su:

— izrada Srednjoameričkog plana za sprečavanje nezakonitog širenja vatrenog oružja i streljiva i trgovanja njima, koji su zemlje Srednje Amerike donijele u veljači 2025.,

— zakonodavna pomoć usmjerena na sedam zemalja za jačanje njihova normativnog okvira za vatreno oružje,

— podučavanje preko 3 400 državnih zaposlenika iz 28 zemalja o dobroj praksi i standardima za fizičku sigurnost i upravljanje zalihama, označavanje i vođenje evidencije o vatrenom oružju te uništavanje vatrenog oružja i streljiva,

— potpora usmjerena na 16 zemalja za označavanje vatrenog oružja, među ostalim doniranjem uređaja za označavanje,

— uništavanje preko 219 tona streljiva i 85,000 primjeraka SALW-a koji su zaplijenjeni, zastarjeli ili višak u šest zemalja,

— sigurnosna poboljšanja u 16 skladišta vatrenog oružja i streljiva u osam zemalja,

— razvoj softvera za kontrolu inventara vatrenog oružja i streljiva iz institucijskih zaliha, kojim se koristi 15 institucija u devet zemalja,

— razvoj Regionalnog mehanizma za komunikaciju o zakonitim prijenosima vatrenog oružja i streljiva, uključujući nacionalna rješenja za zemlje koje i dalje koriste papirne sustave za upravljanje svojim postupcima izdavanja dozvola,

— unapređenje životnih vještina za 2 600 ugroženih mladih osoba iz Hondurasa i Perua putem izvannastavnih satova orkestra i zbora,

— osnivanje referentnog centra za žrtve nasilja počinjenog vatrenim oružjem u Hondurasu, koji je pružio psihosocijalnu potporu za više od 160 osoba i organizirao aktivnosti informiranja radi podizanja svijesti,

— osposobljavanje više od 300 dionika u zajednicama iz El Salvadora, Hondurasa i Perua o sprečavanju nasilja i o pomoći žrtvama,

— sudjelovanje više od 2 800 državljana Hondurasa i Perua u aktivnostima informiranja i događanjima za prevenciju nasilja radi promicanja kulture mira.

Suradnjom s Europskom unijom ostvaren je znatan napredak u rješavanju problema trgovanja vatrenim oružjem u regiji. Neke su zemlje sudjelovale u regionalnim komponentama projekta, kao što su koordinacijski mehanizmi i radionice, dok je središnja skupina zemalja sveobuhvatno uključena.

Unatoč tom napretku, i dalje je potrebno nastaviti pružati dugoročnu pomoć kako bi te zemlje održale dobru praksu. Iskustvo DPS-a/OAD-a pokazalo je da je kontinuirana i prilagođena tehnička i operativna dugoročna potpora usmjerena na potrebe ključna za postizanje sustavne provedbe i nacionalne odgovornosti za složene politike kao što je kontrola vatrenog oružja. U toj novoj fazi razmotrit će se važnost dugoročnih strategija za osiguravanje smislenih i održivih promjena u sigurnosnim politikama i uvjetima.

Treća faza uključivat će nove elemente koji se temelje na napretku ostvarenom u prvoj i drugoj fazi, kao što je ciljana pomoć za poboljšanje praćenja i sprečavanje upotrebe vatrenog oružja i incidenata u školama. Tijekom navedenih pet godina stvorili smo uvjete za uvođenje tih novih elemenata koji zahtijevaju izravan i blizak odnos s vladinim tijelima te otvoren dijalog o njihovim potrebama i izazovima pred njima. Stoga treća faza neće samo doprinijeti održivosti pomoći koja se nudila u posljednjih pet godina, nego će ići i korak dalje u borbi protiv oružanog nasilja u Sjevernoj i Južnoj Americi.

2. **Tehnički pristup**

Tijekom ove faze DPS/OAD nastavit će sa sveobuhvatnim pristupom kojim se kombiniraju strategije za sprečavanje oružanog nasilja i nadzor vatrenog oružja kako bi se riješio problem neovlaštene ponude i potražnje za vatrenim oružjem i streljivom s pomoću pet posebnih ciljeva:

1. **Jačanje regulatornih okvira za suzbijanje trgovanja vatrenim oružjem u Sjevernoj i Južnoj Americi**

Jedna komponenta djelovanja usmjerena je na jačanje nacionalnih pravnih okvira kako bi se osiguralo da se njima podupiru operativne aktivnosti za kontrolu vatrenog oružja te da uključuju sve obavezne odredbe međunarodnih propisa. To uključuje proširenje dostupnosti standarda i smjernica o ključnim aspektima sprečavanja oružanog nasilja i upravljanja vatrenim oružjem i streljivom tijekom njihova cjelokupnog životnog ciklusa, kao i olakšavanje pristupa za nacionalna tijela i tehničko osoblje.

U prethodnoj fazi DPS/OAD razvio je tri nove smjernice (uništavanje SALW-a, fizička sigurnost i upravljanje zalihama (PSSM) SALW-a i sprečavanje rodno uvjetovanog nasilja zloporabom vatrenog oružja) koje je odobrio Savjetodavni odbor CIFTA-e i koje su uključene u skup dopunske dokumentacije kojom se usmjerava primjena te konvencije. U ovoj će fazi DPS/OAD to nastaviti izradom smjernica CIFTA-e o programima dobrovoljne predaje oružja i standardima sigurnosti i zaštite za privatna zaštitarska društva. Te su teme vrlo relevantne za regiju. Znatne količine vatrenog oružja kruže u zajednicama koje su time izrazito pogođene, što zahtijeva podizanje svijesti o rizicima koje ono predstavlja i poticanje njegove predaje radi promicanja kulture mira i mirnog rješavanja sukoba. Osim toga, privatna zaštitarska društva i dalje se šire u Latinskoj Americi i na Karibima, a milijuni naoružanih zaštitara pružaju razne sigurnosne usluge. Ključno je regulirati upotrebu vatrenog oružja i streljiva od strane privatnih zaštitarskih društava kako bi se smanjilo preusmjeravanje i zlouporaba vatrenog oružja koje posjeduju.

Nadalje, proširit ćemo i nastaviti širiti hemisfersku platformu znanja za vatreno oružje, razvijenu tijekom druge faze. Ta je platforma centralizirani repozitorij informacija i podataka o trgovanja vatrenim oružjem u Sjevernoj i Južnoj Americi. U njezinu javnom dijelu nalazi se knjižnica povezanih publikacija i alat za pretraživanje koji korisnicima omogućuje filtriranje standarda ovisno o njihovu interesu (kao što su područje primjene, razina preporuke itd.). Platforma uključuje i privatni dio za registrirane korisnike iz navedenih zemalja, s forumom za razmjenu informacija, imenikom nadležnih tijela i alatom za elektroničko podnošenje njihovih dvogodišnjih izvješća o provedbi CIFTA-e. Te su informacije zatim dostupne na popisu pokazatelja kako bi se procijenili državni kapaciteti i nedostaci u provedbi Konvencije.

2. **Povećanje razmjene znanja i informacija o trgovanju vatrenim oružjem i nezakonitom širenju SALW-a u Sjevernoj i Južnoj Americi**

Prepoznajući potrebu za kontinuiranim prikupljanjem podataka kako bi se bolje razumjele značajke trgovanja vatrenim oružjem u regiji i utvrdili glavni nedostaci u institucijskim kapacitetima, DPS/OAD nastoji povećati dostupnost alata koji služe povećanju znanja u okviru CIFTA-e. Državnim zaposlenicima ponudit ćemo osposobljavanje o tome kako prikupljati i sistematizirati podatke o trgovini vatrenim oružjem u okviru triju podregionalnih seminara. Zemljama će se pružiti i individualizirana potpora kako bi im se pomoglo da ispune i dostave upitnik o provedbi CIFTA-e, koji uključuje posebne varijable za procjenu državnih kapaciteta na temelju dostupnih referentnih vrijednosti (uključujući CIFTA-u, MOSAIC, IATG i druge standarde).

U partnerstvu s Institutom Ujedinjenih naroda za istraživanje razoružanja (UNIDIR) provest ćemo dubinsku analizu državnih kapaciteta za upravljanje životnim ciklusom SALW-a i streljiva primjenom UNIDIR-ove metodologije. Tom će se analizom zemljama omogućiti provedba ciljanih strategija za uklanjanje utvrđenih nedostataka.

3. **Poboljšanje državnih kapaciteta za upravljanje životnim ciklusom SALW-a i streljiva, čime se smanjuje rizik od preusmjeravanja na nezakonito tržište**

Na operativnoj razini DPS/OAD nastavit će jačati nacionalne kapacitete za upravljanje institucijskim zalihama i za smanjenje rizika od gubitka, krađe i preusmjeravanja oružja i streljiva. To će uključivati osposobljavanje i ciljanu pomoć u području fizičke sigurnosti i upravljanja zalihama (PSSM), što obuhvaća sigurnost, zaštitu, evidentiranje, skladištenje, prijevoz i rukovanje oružjem i streljivom, kao i uništavanje zaplijenjenog, suvišnog ili zastarjelog vatrenog oružja i streljiva. Kad je riječ o PSSM-u, nastavit ćemo primjenjivati metodologiju razvijenu tijekom prethodnih faza za osposobljavanje državnih zaposlenika za procjenu uvjeta u kojima se nalaze skladišta. Na temelju procijenjenih potreba provest ćemo manja poboljšanja infrastrukture i sigurnosti tih skladišta. Osim toga, nastavit ćemo pružati sveobuhvatnu pomoć u postupcima uništavanja, opremu, mentorstvo i osposobljavanje, kao i certificiranje kako bismo osigurali usklađenost s međunarodnim standardima. Ta tehnička pomoć bit će integrirana s aktivnostima izgradnje kapaciteta (osposobljavanje, seminari, radionice) kako bi se izgradila održivost u upravljanju oružjem i streljivom tijekom njihova cjelokupnog životnog ciklusa.

4. **Jačanje nacionalnih sustava za sustavno praćenje nezakonitog SALW-a**

Zahvaljujući potpori ponuđenoj u prethodnim fazama, osobito u označavanju i vođenju evidencije, utvrđeni su znatni nedostaci u praksama sustavnog praćenja i sustavima za upravljanje informacijama. Ti nedostaci otežavaju sposobnost službenika za izvršavanje zakonodavstva da otkriju obrasce trgovanja, spriječe preusmjeravanje i ojačaju suradnju među zemljama. Kako bi se riješilo to pitanje i iskoristili odnosi uspostavljeni s nadležnim tijelima, DPS/OAD u treću fazu uvodi novu komponentu usmjerenu na jačanje nacionalnih sustava za sustavno praćenje nezakonitog SALW-a. Ta će se inicijativa provoditi u partnerstvu s INTERPOL-om s obzirom na njegovo bogato iskustvo s tijelima kaznenog progona u tom području. Ta komponenta uključuje regionalni seminar za promicanje razmjene informacija među latinskoameričkim i karipskim zemljama o temi sustavnog praćenja. U sklopu pilot-inicijative pružit ćemo i sveobuhvatnu tehničku pomoć jednoj odabranoj zemlji (uključujući izradu protokola za pronađeno vatreno oružje) sa standardnim operativnim postupcima, radnim postupcima i procesima kako bi se osiguralo da pronađeno vatreno oružje prolazi kroz trijažu (uzimajući u obzir prioritetne kriterije za praćenje i istragu) te da se ono prati i istražuje. Rasporedit ćemo radnu skupinu za potporu državnim zaposlenicima u provedbi protokola i praćenju vatrenog oružja iz odabranog uzorka. To uključuje izradu obavještajnih izvješća za potporu policijskom radu.

5. **Smanjenje čimbenika rizika povezanih s oružanim nasiljem na razini zajednice**

DPS/OAD nastavit će primjenjivati sveobuhvatan pristup sprečavanju nasilja počinjenog vatrenim oružjem na razini zajednice, pri čemu će se u usmjerenim politikama smatrati da su visokorizične skupine i žrtve i počinitelji oružanog nasilja. To uključuje provedbu metodologije OASIS DPS-a/OAD-a u jednoj zemlji, što podrazumijeva i izvannastavne satove glazbe kako bi ugrožene mlade osobe usvojile životne vještine; pružanje psihosocijalne potpore i promicanje aktivnosti podizanja svijesti u zajednici putem referentnog centra za žrtve oružanog nasilja te osposobljavanje dionika u zajednici u području sprečavanja oružanog nasilja. Osim toga, još jedna ključna tema treće faze bit će sprečavanje nasilja povezanog s vatrenim oružjem u školama osposobljavanjem nastavnog i školskog osoblja o strategijama prevencije, intervenciji i pomoći žrtvama nasilja povezanog s vatrenim oružjem. To će se dopuniti radionicama usmjerenima na novinare i influencere kako bi se poboljšalo izvješćivanje o nasilju povezanim s vatrenim oružjem, s ciljem sprečavanja daljnjeg produbljivanja i ponavljanja takvih slučajeva. Nastavit ćemo se oslanjati i na napredak iz druge faze i nuditi osposobljavanje instruktorima radi širenja znanja i dobrih praksi u sprečavanju rodno uvjetovanog nasilja koje uključuje vatreno oružje. Naposljetku, s obzirom na početni rad u drugoj fazi, ponudit ćemo tehničku pomoć za kampanje podizanja svijesti i programe za dobrovoljnu predaju oružja kako bismo smanjili nezakonito kretanje vatrenog oružja u izrazito pogođenim zajednicama.

6. **Jačanje podregionalne suradnje razvojem i provedbom podregionalnog plana za vatreno oružje**

DPS/OAD je u koordinaciji s UNLIREC-om i Sustavom integracije srednjoameričkih država (SICA) u drugoj fazi uspješno razvio Srednjoamerički plan za sprečavanje nezakonitog širenja vatrenog oružja i streljiva i trgovanja njima. DPS/OAD u trećoj će fazi uspostaviti mehanizam praćenja za potporu provedbi Srednjoameričkog plana za vatreno oružje, u skladu s mandatom Opće skupštine Organizacije američkih država ([4]). Struktura mehanizma praćenja definirat će se s državama sudionicama uzimajući u obzir stečena iskustva i dobre prakse iz drugih planova, uključujući sljedeće:

— izrada okvira za praćenje i evaluaciju Plana, uključujući određivanje kontaktnih točaka za praćenje i evaluaciju te izrada internetske platforme za izvješćivanje država o napretku Plana,

— pomoć državama u prikupljanju osnovnih procjena, uključujući tehničku potporu za osposobljavanje država za upotrebu okvira za praćenje i evaluaciju te potpora za prikupljanje potrebnih podataka,

— organizacija godišnjih sastanaka država nakon donošenja Plana,

— redoviti sastanci provedbenih partnera, državnih tijela i donatora (zasebni i zajednički),

— nacionalne radionice i tehnička pomoć za zemlje kako bi se izradili nacionalni akcijski planovi, uzimajući u obzir opće ciljeve Plana, uključujući osposobljavanje, osposobljavanje za podizanje svijesti i individualno mentorstvo za zemlje.

DPS/OAD će u okviru treće faze unaprijediti ključne elemente mehanizma praćenja kao što su organiziranje godišnjeg sastanka, uspostava okvira za praćenje i evaluaciju te pružanje potpore nekim zemljama u obliku osnovnih procjena i nacionalnih akcijskih planova. DPS/OAD također će tražiti dodatne doprinose donatora kako bi se ojačao okvir za provedbu Srednjoameričkog plana za vatreno oružje.

Osim toga, uzimajući u obzir interes andskih zemalja (Bolivije, Kolumbije, Ekvadora i Perua) da se pitanje trgovanja vatrenim oružjem riješi dosljednijim i integriranijim pristupom zbog posebnih potreba te podregije (na koju utječe lokalna dinamika bandi, tokova droga i nezakonitog rudarenja), DPS/OAD u trećoj će fazi pokrenuti postupak izrade andskog plana za vatreno oružje. Tijekom te početne faze mapirat ćemo potrebe i prioritete zemalja te izraditi nacrt plana putem nacionalnih i regionalnih radionica s predstavnicima vlada. Nastojat ćemo pronaći i druge izvore financiranja kako bismo dopunili resurse Europske unije i u trećoj fazi donijeli plan.

Sažetak i pristup provedbi

Usmjeravanjem na ta višestruka područja djelovanja želi se istodobno zadovoljiti potrebe zemalja i promicati dugoročne i održive promjene. Aktivnosti za jačanje kontrole vatrenog oružja i smanjenje opskrbe vatrenim oružjem dopunit će se preventivnim mjerama za smanjenje potražnje u zajednicama koje su izrazito pogođene oružanim nasiljem.

DPS/OAD će putem PACAM-a koordinirati i provoditi djelovanje u suradnji s drugim agencijama i nacionalnim tijelima. Služeći se političkim forumima i komunikacijskim kanalima OAD-a, DPS/OAD utvrdit će zemlje kojima je potrebna potpora i surađivati s njima na izradi prilagođenih planova pomoći. U okviru ovog projekta usvojit će se poseban i prilagođen pristup svakoj zemlji, uvažavajući tako različitost njihovih potreba i nedostataka. Potpora neće biti predviđena za sve zemlje u svim sastavnicama projekta; umjesto toga, DPS/OAD i dalje će se služiti uspješnom metodologijom PACAM-a: mapiranje potreba, uključivanje nadležnih tijela, izrada planova za pomoć te provođenje misija. DPS/OAD sudjelovat će i u koordinacijskim mehanizmima kako bi se izbjeglo udvostručivanje posla, kao što je nastavak pružanja potpore karipskim zemljama u okviru Karipskog plana za vatreno oružje.

([4]) „27. Zatražiti da SMS, putem DPS-a i u okviru Programa pomoći za kontrolu oružja i streljiva (PACAM), koji je dobrovoljni program: a) podupre razvoj i provedbu Srednjoameričkog plana za sprečavanje nezakonite trgovine oružjem i streljivom te njihova širenja u koordinaciji sa SICA-om i Regionalnim centrom Ujedinjenih naroda za mir, razoružanje i razvoj u Latinskoj Americi i na Karibima (UNLIREC), uključujući stvaranje mehanizma za praćenje napretka i promicanje učinkovite koordinacije među vladama, provedbenim partnerima i donatorima;" (AG/RES. 3009 – LIII-O/23, doneseno 23. lipnja 2023.)

Rodna perspektiva i perspektiva ljudskih prava

S obzirom na različite učinke oružanih sukoba na ranjive osobe, u trećoj fazi zadržat će se rodna perspektiva i perspektiva ljudskih prava. To uključuje uključivanje žena u sve razine provedbe projekta i poticanje ravnopravnog sudjelovanja žena u projektnim aktivnostima. Aktivnosti za sprečavanje nasilja usmjerit će se na potrebe za sigurnošću i zaštitom žena i djevojčica u njihovim zajednicama te njihovo sudjelovanje u pronalaženju rješenja za te izazove. Osim toga, komponente će biti usmjerene isključivo na rješavanje problema rodno uvjetovanog nasilja.

7. **Opći cilj**

Jačanje sposobnosti latinskoameričkih i karipskih zemalja za rješavanje pitanja oružanog nasilja u regiji borbom protiv širenja vatrenog oružja i streljiva i nezakonitog trgovanja njima te sprečavanjem upotrebe vatrenog oružja u izrazito pogođenim zajednicama.

8. **Opis intervencijskih strategija projekata**

Cilj br. 1: jačanje regulatornih okvira za suzbijanje trgovanja vatrenim oružjem u Sjevernoj i Južnoj Americi

Aktivnosti

— tehnička pomoć zemljama u reviziji zakonodavstva i normativnog okvira uzimajući u obzir međunarodne standarde, unutarnje usklađivanje ovlasti, kao i uključivanje rodne perspektive;

— izrada smjernica CIFTA-e za razvoj, planiranje, provedbu i evaluaciju programa dobrovoljne predaje oružja;

— izrada smjernica CIFTA-e s preporukama za standarde sigurnosti i zaštite koje privatna zaštitarska društva moraju održavati kako bi se izbjeglo preusmjeravanje SALW-a i streljiva na nezakonito tržište;

— širenje hemisferske platforme znanja, uključujući optimizirani alat za pretraživanje kako bi se olakšao pristup standardima i smjernicama CIFTA-e (razvijenima tijekom druge faze).

Rezultati

— pružena je zakonodavna pomoć za poboljšanje nacionalnog normativnog okvira za vatreno oružje, uzimajući u obzir međunarodne standarde i rodnu perspektivu, u najmanje tri zemlje regije;

— veća dostupnost regionalnih alata za potporu zemljama u svim aspektima kontrole vatrenog oružja (na razini ponude i potražnje) razvojem i stavljanjem na raspolaganje: i. smjernica CIFTA-e za razvoj, planiranje, provedbu i evaluaciju programa dobrovoljne predaje oružja; te ii. CIFTA-inih smjernica o praksama u području sigurnosti i zaštite za privatna zaštitarska društva koja upotrebljavaju vatreno oružje;

— hemisferska platforma znanja za vatreno oružje proširila se i distribuirala dionicima u regiji.

Cilj br. 2: povećanje razmjene znanja i informacija o trgovanju vatrenim oružjem i nezakonitom širenju SALW-a u Sjevernoj i Južnoj Americi

Aktivnosti

— sveobuhvatna procjena državnih kapaciteta za upravljanje životnim ciklusom SALW-a i streljiva (uzimajući u obzir metodologiju UNIDIR-a za početnu procjenu upravljanja oružjem i streljivom);

— provedba CIFTA-inih upitnika radi utvrđivanja državnih kapaciteta za upravljanje, sprečavanje, kontrolu i kazneni progon nezakonite trgovine vatrenim oružjem;

— osposobljavanje državnih zaposlenika za prikupljanje i sistematizaciju podataka o trgovanju vatrenim oružjem i nezakonitom širenju SALW-a, uzimajući u obzir rodnu perspektivu.

Rezultati

— početna procjena UNIDIR-a za WAM provedena je u jednoj zemlji regije;

— CIFTA-in upitnik uveden je u regiji, pri čemu je najmanje 60 % država stranaka CIFTA-e dostavilo svoje odgovore;

— izrada, objava i širenje izvješća s ključnim nalazima primjene CIFTA-ina upitnika;

— održana su tri virtualna podregionalna seminara (Srednja Amerika, Južna Amerika i Karibi) s najmanje 20 sudionika kako bi se podigla svijest državnih zaposlenika na visokoj razini o alatima za prikupljanje podataka o trgovanju vatrenim oružjem i nezakonitom širenju oružja, kao i o tehnikama i strategijama za poboljšanje prikupljanja i sistematizacije podataka.

Cilj br. 3: poboljšanje kapaciteta država za upravljanje životnim ciklusom SALW-a i streljiva, čime se smanjuje rizik od preusmjeravanja na nezakonito tržište

Aktivnosti

— izrada i provedba specijaliziranog osposobljavanja državnih zaposlenika u području upravljanja oružjem i streljivom, među ostalim o PSSM-u, označavanja i vođenja evidencije, dobrovoljnih kampanja predaje oružja te uništavanja SALW-a i streljiva, uzimajući u obzir međunarodne standarde i dobru praksu;

— izdavanje međunarodnih certifikata o naprednom odlaganju eksplozivnih sredstava (EOD-3) državnim zaposlenicima u partnerstvu sa španjolskim ministarstvom obrane;

— tehnička i materijalna pomoć i certifikacija nacionalnih postupaka uništavanja zaplijenjenog, zastarjelog ili suvišnog SALW-a i streljiva;

— tehnička i materijalna pomoć za procjenu i poboljšanje infrastrukture nacionalnih skladišta SALW-a i streljiva u skladu sa standardima CIFTA-e, MOSAIC-a i IATG-a.

— provedba jedne radionice za korisnike softvera za kontrolu inventara za oružje i streljivo (SAM), izrađenog tijekom prve faze i proširenog u drugoj fazi, kako bi se utvrdili izazovi i zahtjevi za nadogradnju;

— pružanje softvera SAM nacionalnim institucijama država članica OAD-a kojima je to potrebno, uključujući osposobljavanje i podršku korisnicima;

— pilot-projekt za početni koncept elektroničkog rješenja Regionalnog mehanizma za komunikaciju o zakonitim prijenosima oružja i streljiva (MCTA), razvijenog tijekom druge faze;

— razvoj neobveznih modula Regionalnog mehanizma za komunikaciju o zakonitim prijenosima oružja i streljiva (MCTA) i dodatnih funkcija, uzimajući u obzir povratne informacije koje su poslale zemlje sudionice pilot-projekta;

— potpora uvođenju nacionalnog sustava za izdavanje dozvola za kontrolu izvoza i uvoza u zemlje, razvijenog tijekom druge faze, uključujući prilagodbu nacionalnim standardima i postupcima.

Rezultati

— najmanje 50,000 SALW-a i 100 tona streljiva, prekomjernog, zastarjelog i/ili zaplijenjenog, uništeno je putem pomoći i/ili certifikacije u okviru projekta;

— najmanje 400 državnih zaposlenika iz deset zemalja obučeno je te je unaprijedilo svoje znanje o primjeni dobre prakse u vezi s WAM-om;

— najmanje 30 državnih zaposlenika iz deset država članica OAD-a certificiranih u EOD-3, u partnerstvu sa španjolskim ministarstvom obrane;

— poboljšala se sigurnost institucijskih zaliha u najmanje pet nacionalnih skladišta SALW-a i streljiva u regiji;

— povećani kapacitet za inventar i evidenciju SALW-a i streljiva u zalihama nacionalnih institucija poboljšanjem i širenjem SAM-a;

— povećani kapacitet najmanje triju država članica OAD-a za kontrolu međunarodnih prijenosa SALW-a i streljiva ugradnjom nacionalnog sustava za izdavanje dozvola;

— regionalni komunikacijski mehanizam za zakoniti prijenos oružja i streljiva (MCTA) koji su u potpunosti razvile i testirale države članice OAD-a.

Cilj br. 4: uspostava ili jačanje nacionalnih sustava za sustavno praćenje nezakonitog SALW-a

Aktivnosti

— provedba podregionalnih radionica za razmjenu informacija o dobrim praksama za praćenje nezakonitog SALW-a;

— razvoj nacionalnih protokola za nađeno vatreno oružje kako bi se omogućilo sustavno praćenje i istraga pronađenog vatrenog oružja, u partnerstvu s INTERPOL-om;

— tehnička pomoć nacionalnim tijelima za identifikaciju i praćenje pronađenog vatrenog oružja te prikupljanje obavještajnih informacija za relevantne istražne odjele;

— procjena glavnih nedostataka u sustavima vođenja evidencije i prikupljanja podataka koji ometaju domaće i međunarodno praćenje vraćenog vatrenog oružja te pružanje tehničke pomoći i resursa za jačanje ili uspostavu tih nacionalnih sustava/baza podataka, uzimajući u obzir utvrđene nedostatke;

— tehnička i materijalna pomoć u označavanju i vođenju evidencije, osobito za one države članice kojima je pružena pomoć u prethodnim fazama suradnje s Europskom unijom.

Rezultati

— povećani kapaciteti u jednoj državi članici OAD-a za praćenje prikupljenog SALW-a razvojem protokola za povrat vatrenog oružja, ponudom tehničke pomoći za praćenje vatrenog oružja te poboljšanjem sustava i opreme potrebnih za domaće i međunarodno praćenje;

— održan je jedan regionalni seminar s najmanje 20 sudionika radi širenja dobrih praksi praćenja, CIFTA-ina okvira za praćenje (uključujući određivanje kontaktnih točaka za praćenje) i razmjene informacija;

— pet nacionalnih institucija država članica OAD-a potpomognuto je u poboljšanju vlastitih kapaciteta za označavanje i vođenje evidencije.

Cilj br. 5: smanjenje čimbenika rizika povezanih s oružanim nasiljem na razini zajednice

Aktivnosti

— pružanje dnevnih izvannastavnih aktivnosti za jačanje životnih vještina ugroženih mladih osoba s pomoću metodologije OASIS u jednoj državi članici OAD-a;

— uspostava referentnog centra za psihosocijalnu potporu žrtvama oružanog nasilja u najmanje jednoj kritičnoj zajednici u jednoj državi članici OAD-a;

— osposobljavanje oblikovatelja politika na lokalnoj razini, vladinih dužnosnika, pružatelja usluga, edukatora, roditelja i civilnog društva o sprečavanju nasilja počinjenog vatrenim oružjem;

— izrada i ponuda regionalnog programa edukacije (putem masovnog otvorenog internetskog tečaja i tečaja za osposobljavanje instruktora) o tome kako riješiti i spriječiti upotrebu vatrenog oružja u školama za nastavnike, zaposlene u školama i za druga tijela;

— osposobljavanje javnih državnih zaposlenika (putem hibridnog pristupa s modulima uživo i masovnim otvorenim internetskim tečajem) o sprečavanju rodno uvjetovanog nasilja počinjenog vatrenim oružjem;

— radionice s novinarima i influencerima kako bi se podigla svijest o čimbenicima rizika od nasilja povezanog s vatrenim oružjem i pozvalo na djelovanje radi prekida i prevencije nasilja;

— tehnička i materijalna pomoć jednoj državi članici OAD-a u izradi i provedbi programa svjesnosti o riziku i dobrovoljne predaje oružja u odabranim zajednicama.

Rezultati

— najmanje 300 ugroženih mladih osoba (uključujući mlade koji su u sukobu sa zakonom) iz zajednica uključenih u program poboljšalo je svoje životne vještine osposobljavanjem i svakodnevnim izvannastavnim aktivnostima;

— jedan referentni centar za psihosocijalnu potporu žrtvama oružanog nasilja osnovan u jednoj zajednici, koji pruža: i. personaliziranu psihosocijalnu potporu za najmanje 100 osoba koje su preživjele nasilje i/ili osoba izloženih riziku od toga da počine oružano nasilje ili postanu žrtvama takvog nasilja te ii. tematske radionice o sprečavanju nasilja i aktivnosti informiranja unutar školske zajednice i prostora za lokalno sudjelovanje;

— najmanje 200 oblikovatelja politika na lokalnoj razini, vladinih dužnosnika, pružatelja usluga, edukatora, roditelja i članova civilnog društva obučeno o sprečavanju nasilja počinjenog vatrenim oružjem;

— najmanje 150 edukatora, zaposlenika u školama i drugih povezanih nacionalnih tijela osposobljeno za rješavanje i sprečavanje upotrebe vatrenog oružja u školama;

— najmanje 150 vladinih dužnosnika i članova civilnog društva osposobljeno za sprečavanje rodno uvjetovanog nasilja zlouporabom vatrenog oružja, uključujući 15 osoba osposobljenih za prenošenje znanja u okviru tečaja za osposobljavanje instruktora;

— najmanje 25 novinara i influencera povećalo je svoju svijest o čimbenicima rizika povezanima s oružanim nasiljem sudjelovanjem u radionici o sprečavanju nasilja povezanog s vatrenim oružjem;

— edukacija o rizicima i kampanje za dobrovoljnu predaju oružja koje se provode u zajednicama uključenima u program u jednoj zemlji, čime se doprinosi smanjenju potražnje za vatrenim oružjem i njegove dostupnosti.

Cilj br. 6: jačanje podregionalne suradnje razvojem i provedbom podregionalnog plana za vatreno oružje

Aktivnosti

— uspostava okvira za praćenje i evaluaciju Srednjoameričkog plana za vatreno oružje, uključujući razvoj elektroničkih alata za potporu prikupljanju i analizi podataka;

— tehnička pomoć zemljama Srednje Amerike u vezi s praćenjem i evaluacijom Plana, uključujući potporu za provedbu početnih procjena, osposobljavanje državnih zaposlenika za upotrebu okvira za praćenje i evaluaciju te stalna pomoć za prikupljanje potrebnih podataka;

— jedan sastanak uživo godišnje na kojem će sudjelovati države, donatori i provedbeni partneri Srednjoameričkog plana za vatreno oružje;

— redoviti dvogodišnji sastanci provedbenih partnera, državnih tijela i donatora (zasebno i zajednički);

— nacionalne radionice i tehnička pomoć za zemlje Srednje Amerike kako bi se izradili nacionalni akcijski planovi, uzimajući u obzir opće ciljeve Plana, uključujući osposobljavanje i individualno mentorstvo za zemlje.

Rezultati

— okvir za praćenje i evaluaciju Srednjoameričkog plana za vatreno oružje koji su izradile i odobrile zemlje sudionice;

— početna procjena provedena u najmanje 50 % zemalja sudionica iz Srednje Amerike;

— jedan godišnji sastanak uživo o Srednjoameričkom planu za vatreno oružje;

— šest virtualnih sastanaka Srednjoameričkog plana za vatreno oružje s provedbenim partnerima, vladinim tijelima i donatorima;

— najmanje 40 % zemalja sudionica Srednjoameričkog plana za vatreno oružje s izrađenim i odobrenim nacionalnim akcijskim planovima;

— nacrt andskog plana za vatreno oružje izrađen i dogovoren s andskim zemljama.

9. **Trajanje**

Ukupno procijenjeno trajanje sveobuhvatne regionalne treće faze bit će 36 mjeseci.

10. **Subjekt zadužen za tehničku provedbu**

Tehnička provedba programa povjerena je Odjelu javne sigurnosti Glavnog tajništva Organizacije američkih država (DPS/OAD). DPS/OAD ima jedinstvenu ulogu kad je riječ o pružanju potpore zemljama Sjeverne i Južne Amerike s obzirom na njegovu dvostruku ulogu tehničkog sutajništva CIFTA-e te tehničkog i operativnog tijela OAD-a u tom području. U tom svojstvu DPS/OAD bilježi rezultate u provedbi projekata i programa kojima se državama članicama OAD-a pomaže u ispunjavanju njihovih obveza u pogledu osiguravanja nacionalnih zaliha vatrenog oružja, donošenja zakonodavnih mjera za kriminalizaciju nezakonite proizvodnje vatrenog oružja i trgovanja njime, zahtijevanja označavanja vatrenog oružja te razmjene informacija o praćenju i obrascima nezakonite trgovine s drugim potpisnicama CIFTA-e. Nijedna druga regionalna ni podregionalna organizacija koja sveobuhvatno pokriva oba američka kontinenta nema politički utjecaj, tehničku stručnost ni geografski doseg nužan da pruži potporu i pomoć svim američkim državama.

Tijekom treće faze DPS/OAD nastavit će se koordinirati i surađivati s drugim institucijama i organizacijama. Od prve faze uspostavljena su strateška partnerstva sa subjektima koji podupiru latinskoameričke i karipske zemlje kako bi se izbjeglo udvostručivanje napora i maksimalno povećala učinkovitost djelovanja. Ti partneri uključuju Regionalni centar Ujedinjenih naroda za mir, razoružanje i razvoj u Latinskoj Americi i na Karibima (UNLIREC), Ured Ujedinjenih naroda za droge i kriminal (UNODC), Institut Ujedinjenih naroda za istraživanje razoružanja (UNIDIR), Provedbenu agenciju Karipske zajednice za kriminal i sigurnost (CARICOM IMPACS), Međuamerički odbor za obranu, Savjetodavni tim za upravljanje streljivom Međunarodnog centra za humanitarno razminiranje u Ženevi (AMAT-GICHD) i INTERPOL.

11. **Relevantnost**

— **Regionalna relevantnost**

Unatoč znatnom napretku u konsolidaciji demokracije i društveno-gospodarskom razvoju, latinskoameričke i karipske zemlje i dalje se suočavaju s golemim izazovima u promicanju sigurnosti svojih građana i zajednica. Javna sigurnost odnosno nedostatak iste važan je prioritet i za građane i za državna tijela u toj regiji. Sjeverna i Južna Amerika i dalje spadaju u najnasilnija područja na svijetu, pri čemu su stručnjaci utvrdili da su dostupnost i neograničen pristup vatrenom oružju ključni čimbenici rizika koji doprinose visokim stopama smrtonosnog nasilja. Taj se problem dodatno pogoršava zbog sve veće sofisticiranosti i složenosti organiziranih kriminalnih skupina, koje su proširile svoja djelovanja i sada dominiraju tržištem nezakonite trgovine oružjem. Te su skupine s vertikalnih struktura prešle na umrežene organizacije, što je dovelo do veće učinkovitosti i profitabilnosti njihovih nezakonitih aktivnosti te povećanja izazova pri identifikaciji i istrazi počinitelja kaznenih djela.

Jasno je da trgovanje vatrenim oružjem i njegova dostupnost znatno utječu na regiju, što predstavlja jedan od glavnih izazova za regionalnu i globalnu sigurnost. To se odražava u nekoliko političkih i pravnih obveza koje su preuzele zemlje u regiji, uključujući:

— ratifikaciju konvencije CIFTA i drugih međunarodnih instrumenata, kao što su ATT i Protokol o vatrenom oružju,

— aktivno sudjelovanje u dobrovoljnim okvirima kao što su UN-PoA i Globalni okvir za upravljanje konvencionalnim streljivom tijekom njegova cjelokupnog životnog ciklusa,

— donošenje Plana za vatreno oružje za Karibe i Srednju Ameriku.

U CIFTA-i se utvrđuje nekoliko obveza za države stranke, uključujući utvrđivanje nadležnosti za kaznena djela; obvezno označavanje vatrenog oružja; vođenje evidencije radi praćenja; poboljšanje kontrola prijenosa; mjere za sprečavanje preusmjeravanja i međudržavnu suradnju. Drugim djelovanjem CIFTA-e jačaju se ciljevi država stranaka CIFTA-e u tim područjima, u skladu s UN-PoA-om i Protokolom o vatrenom oružju. Ovim se projektom taj okvir iskorištava za pružanje tehničke pomoći zemljama u operacionalizaciji obveza i odredaba tih ugovora, posebno konvencije CIFTA.

— **Usklađivanje s prioritetima Europske unije**

Ciljevi, aktivnosti i očekivani ishodi ovog projekta usklađeni su s ciljevima i pristupom strategije EU-a „Osiguravanje oružja, zaštita građana” ([5]), uzimajući u obzir multilateralnu perspektivu za poticanje angažmana u svim svjetskim regijama. Partnerstvom s OAD-om ovim će se djelovanjem nastaviti poticati sinergije između EU-a i OAD-a, a time i između Europe i Sjeverne i Južne Amerike radi smanjenja oružanog nasilja i kriminalnih aktivnosti. Ovom će se mjerom posebno promicati rad Europske unije u regiji ciljanom potporom zemljama koje su ozbiljno pogođene širenjem, prekomjernim prikupljanjem i trgovanjem SALW-om.

Konkretno, treća faza odražava sljedeće prioritete te strategije:

2.1. jačanje normativnog okvira: aktivnostima iz cilja br. 1 ovog djelovanja nastoji se osigurati da zemlje usklade svoje zakonodavstvo s međunarodnim standardima i imaju na raspolaganju alate za promicanje provedbe međunarodnih ugovora i konvencija;

2.2.2. kontrola izvoza vatrenog oružja i pripadajućeg streljiva: promicanje nacionalnog sustava za izdavanje dozvola i regionalnog mehanizma za komunikaciju o zakonitim prijenosima vatrenog oružja i streljiva u pogledu cilja br. 3 usmjereno je na važnost kontrole zakonite trgovine kako bi se izbjegla preusmjeravanja na nezakonito tržište;

2.2.3. sigurno upravljanje zalihama SALW-a i streljiva: cilj br. 3 sadržava niz aktivnosti usmjerenih na PSSM, uključujući osposobljavanje službenika, te tehničku i materijalnu pomoć za unapređenje praksi i objekata, u skladu s međunarodnim standardima MOSAICS-a i IATG-ova;

2.2.4. odgovorno zbrinjavanje SALW-a i pripadajućeg streljiva: cilj br. 3 uključuje osposobljavanje, materijalnu pomoć, nadzor i certifikaciju za postupke uništenja vatrenog oružja i streljiva u zemljama kojima je to potrebno;

2.2.5. transverzalna pitanja: U okviru svih ciljeva djelovanja promicat ćemo rješenja i strategije za rješavanje problema trgovanja vatrenim oružjem sveobuhvatnim pristupom, uključujući međusektorska pitanja kao što su rodna osjetljivost i upotreba informacijske tehnologije.

Osim toga, ovo je djelovanje usklađeno i s Akcijskim planom EU-a za kontrolu trgovine vatrenim oružjem za razdoblje 2020. – 2025., uzimajući u obzir njegova četiri utvrđena prioriteta:

— prioritet 1.: zaštita zakonitog tržišta i ograničavanje preusmjeravanja

— prioritet 2.: dobivanje boljeg obavještajnog uvida

— prioritet 3.: povećanje pritiska na kriminalna tržišta

— prioritet 4.: jačanje međunarodne suradnje.

Mnoge aktivnosti i očekivani rezultati ovog djelovanja pridonijet će smanjenju preusmjeravanja s državnih i nedržavnih ovlaštenih korisnika (kao što je ponuda tehničke pomoći u pogledu PSSM-a, označavanja i uništavanja) te povećanju učinkovitosti mjera za rješavanje problema trgovanja vatrenim oružjem promicanjem sveobuhvatne strategije praćenja za tijela kaznenog progona. Osim toga, Europska unija u okviru djelovanja povećava svoju potporu Sjevernoj i Južnoj Americi, kao i opseg svojeg programa međunarodne suradnje. Kao što je navedeno, Sjeverna i Južna Amerika regija su s najvećom stopom nasilja povezanog s vatrenim oružjem, što ugrožava sigurnost ne samo u regiji, već ima štetne posljedice u drugim dijelovima svijeta, uključujući Europu, kao što su međuregionalne rute za trgovanje vatrenim oružjem i nezakonite migracije uzrokovane nestabilnošću Sjeverne i Južne Amerike.

Ciljevi, aktivnosti i očekivani ishodi ovog projekta blisko su usklađeni s ciljevima i pristupom strategije EU-a „Osiguravanje oružja, zaštita građana” ([6]), s naglaskom na multilateralnoj perspektivi za poticanje angažmana u svim regijama. Partnerstvom s OAD-om ovom će se inicijativom nastaviti stvarati sinergije između EU-a i OAD-a, a time i između Europe i Sjeverne i Južne Amerike radi smanjenja oružanog nasilja i kriminalnih aktivnosti. Konkretno, ovim će se projektom naglasiti rad Europske unije u regiji ciljanom potporom zemljama koje su snažno pogođene širenjem i prekomjernim prikupljanjem SALW-a i trgovanjem SALW-om.

([5]) „Osiguravanje oružja, zaštita građana”: strategija EU-a protiv nezakonitog vatrenog oružja, malog i lakog oružja i pripadajućeg streljiva, koju je Vijeće donijelo 19. studenoga 2018.

([6]) „Osiguravanje oružja, zaštita građana”: strategija EU-a protiv nezakonitog vatrenog oružja, malog i lakog oružja i pripadajućeg streljiva, koju je Europsko vijeće donijelo 19. studenoga 2018.

Treća faza odražava sljedeće prioritete te strategije EU-a:

jačanje normativnog okvira: aktivnostima iz cilja br. 1 nastoji se osigurati da zemlje usklade svoje zakonodavstvo s međunarodnim standardima i imaju potrebne alate za provedbu međunarodnih ugovora i konvencija.

kontrola izvoza vatrenog oružja i streljiva: ciljem br 3 promiču se nacionalni sustavi za izdavanje dozvola i regionalni mehanizmi za komunikaciju o zakonitim prijenosima vatrenog oružja i streljiva, pri čemu se razmatra važnost kontrole zakonite trgovine kako bi se spriječilo preusmjeravanje na nezakonito tržište.

sigurno upravljanje zalihama SALW-a i streljiva: cilj br. 3 uključuje aktivnosti usmjerene na PSSM, među njima osposobljavanje službenika te pružanje tehničke i materijalne pomoći za unapređenje praksi i objekata, u skladu s međunarodnim standardima kao što su MOSAICS i IATG-ovi;

odgovorno zbrinjavanje SALW-a i streljiva: cilj br. 3 uključuje osposobljavanje, materijalnu pomoć, nadzor i certifikaciju za postupke uništenja vatrenog oružja i streljiva u zemljama kojima je ta pomoć potrebna.

transverzalna pitanja: djelovanjem se u okviru svih ciljeva promiču sveobuhvatna rješenja za suzbijanje trgovanja vatrenim oružjem, uključujući međusektorska pitanja kao što su rodna osjetljivost i upotreba informacijske tehnologije.

Ovo je djelovanje usklađeno i s Akcijskim planom EU-a za kontrolu trgovine vatrenim oružjem za razdoblje 2020. – 2025., kojim se utvrđuju četiri prioriteta:

zaštita zakonitog tržišta i ograničavanje preusmjeravanja: aktivnostima i očekivanim rezultatima nastoji se smanjiti preusmjeravanje državnih i nedržavnih ovlaštenih korisnika putem tehničke pomoći u vezi s PSSM-om, označavanja i uništavanja.

dobivanje boljeg obavještajnog uvida: sveobuhvatnom strategijom praćenja koja se promiče u okviru ovog djelovanja povećat će se učinkovitost mjera za suzbijanje trgovanja vatrenim oružjem koje provode tijela kaznenog progona.

povećanje pritiska na kriminalna tržišta: suzbijanjem nezakonitog trgovine SALW-om i jačanjem suradnje s tijelima kaznenog progona ovim se djelovanjem doprinosi povećanju pritiska na kriminalna tržišta.

jačanje međunarodne suradnje: ovim se djelovanjem jača potpora koja se pruža Sjevernoj i Južnoj Americi i proširuje program međunarodne suradnje EU-a. Regija Sjeverne i Južne Amerike znatno je pogođena nasiljem povezanog s vatrenim oružjem, što ugrožava sigurnost i ima štetne posljedice na globalnoj razini, uključujući međuregionalne rute za trgovanje vatrenim oružjem i nezakonite migracije uzrokovane regionalnom nestabilnošću.

Usmjeravanjem na te prioritete projekt doprinosi smanjenju nasilja povezanog s vatrenim oružjem u Sjevernoj i Južnoj Americi te jača regionalnu i međunarodnu sigurnost, čime se pokazuje predanost EU-a poticanju stabilnosti i sigurnosti u svim regijama.

12. **Izvješćivanje**

Odjel javne sigurnosti OAD-a pripremat će redovita izvješća u skladu s dogovorenim sporazumom o delegiranju.